

Hygiëne Protocol

Inleiding

Dit protocol is opgesteld om een inzicht te geven in wat wij doen om de hygiëne zo goed mogelijk te bewaken. Waar kinderen en volwassenen bij elkaar zijn in een ruimte is het onvermijdelijk dat ze met ziektekiemen van elkaar in aanraking komen. Wij vinden dat niet zo erg en kiezen ervoor dat we geen steriele omgeving maken. Dit verhoogt namelijk ook hun weerstand.

Elke groep heeft een schoonmaak-schema zodat er door de verschillende medewerkers bijgehouden wordt wat er gedaan is.

Elke avond wordt er in het hoofdgebouw door een schoonmaak bedrijf gestofzuigd en de vloeren gedweild (bij de BSO is dit 1x per week). Om te zorgen dat zij dit optimaal kunnen doen zetten wij al het meubilair en speelgoed zo ver en hoog mogelijk van de vloer. Dit geldt tevens voor de slaapkamers zodat deze ook schoon en fris blijven.

1) Overdracht van ziektekiemen

- Handen wassen: We wassen onze handen met vloeibare zeep en drogen direct onze handen af. We leren dit ook aan de kinderen. In elk geval na het binnen/buiten spelen, vóór elke maaltijd en na elk wc-bezoek wast iedereen de handen. We helpen hen steeds herinneren, ook bij de BSO. We helpen waar nodig. Daarnaast wassen we handen bij zichtbaar vieze handen, bij verkoudheden, na dierenbezoek, na vuile was aangeraakt te hebben, na knutselactiviteiten, na billen afvegen, na aanraking met braaksel/ontlasting, vóór het bereiden van voedsel, na wondverzorging, na schoonmaakwerk e.d. Na elke verschoning van een kind. We gebruiken voor de extra hygiëne handalcohol. Na elke maaltijd wassen de kinderen zelf hun handen en gezicht met een washand: voor elk kind een eigen/aparte. Ze vinden het erg leuk om zelf te doen. Baby's en jongeren tot ca. 1,5 jaar helpen we. Na gebruik gaan ze direct in de wasmand. De ouderen vanaf ca. 1,5 jaar wassen daarnaast ook hun handen bij de kraan in de badkamer. Bij de Kastanjes poetsen ze eerst hun handen en gezicht en gaan dan kijken in de spiegel bij de wc-ruimte of ze schoon zijn en doen dan hun washand in de wasmand. Bij de BSO wassen kinderen zelf hun handen en gezicht bij de wastafel. Voor de opbouw van hun weerstand is het overigens goed dat niet alles steriel gemaakt wordt, maar na bezoek aan de dieren en buitenspelen wassen we natuurlijk de handen (daar hebben we een speciale was-trog voor in de hal of wastafels bij Kastanjes en BSO).
- Handdoeken gaan dagelijks in de was en worden na het fruit, warm eten en broodje vervangen. Zichtbaar vuile handdoek gaat in de was. De handdoek op de commode wordt na elke poepluier vervangen door een schone.
- De kranen maken we 2x per dag schoon.
- Niezen en Hoesten: wordt zoveel mogelijk in de arm (holte van de elle boog) gedaan, we leren dit ook aan de kinderen. Verkouden kinderen leren we hun neus op te halen i.p.v. snuiten: dat is beter voor de (bij)holtes. Als we snot zien vegen we het af; de oudere kinderen kunnen het zelf.
- De wc-rol staat permanent op het aanrecht en bij de commode. Voor elk kind een nieuw stuk papier. We gebruiken geen stoffen zakdoek in verband met besmetting door andermans snot.
- Spuugdoekjes en slabbers gebruiken we voor elk kind een schone. Na gebruik gaan ze direct in de was.
- Aankleedkussens: bij de Korenbloemen en Klapprozen zijn voorzien van speciaal desinfecterend materiaal, ze worden na elke verschoning gereinigd en bij zichtbaar vuil.

Zodra we zien dat deze stuk zijn dan vervangen we ze. Bij de Krokussen gebruiken we een hoes om het aankleedkussen plus handdoeken. Deze gaan elke dag in de was. Bij de Kastanjes wordt het aankleedkussen na elke luierverschoning met alcohol gereinigd. Na contact met bloed, spuug of diarree maken we direct schoon en desinfecteren we met alcohol.

- Luiers: gooien we direct in de luierbak. Bij Klapprozen en Korenbloemen worden deze 2x per dag geleegd en vervangen.
- Potje: wordt minimaal gebruikt om wc-gebruik te stimuleren en staat op de verhoging in de badkamer. Na gebruik wordt het met zeep omgespoeld. Voor de Kastanjes is er in uitzonderlijke gevallen ook een potje beschikbaar, met dezelfde maatregelen uiteraard.
- WC's: worden elke dag schoongemaakt en bij het KDV 2x per dag. In vakanties maken we bij de Kastanjes en Klavers (boven) en bij Klimop en Kamperfoelie ook 2x per dag schoon.
- Crème: wanneer in geval van luieruitslag of (schaaf)wondjes crème wordt gebruikt dan wassen we nadien onze handen. Crème gebruiken we uit een tube of een grote pot. De opening en dop vegen we met een schoon wc-papiertje af. Het is een persoonlijke keuze voor de groepsleiding om handschoenen of stukje wc-papier te gebruiken om daarmee crème op te doen.
- Dit geldt ook voor verschonen, de een vind het uit hygiëne oogpunt prettig om handschoenen te dragen, de ander vind het juist (pedagogisch) niet fijn om een kind met plastic handschoenen aan te raken. Altijd wassen we onze handen na het verschonen. Daarna handalcohol.
- Thermometer: wanneer in geval van koorts de temperatuur gemeten wordt dan wassen we nadien onze handen. De thermometer wordt met water en zeep en daarna met alcohol schoongemaakt. Momenteel werken we om hygiënische reden zoveel mogelijk voor alle kinderen en leeftijden met een infrarood thermometer, hoewel deze wat minder betrouwbaar is dan rectaal.
- Pleisters: alleen als het bloedt doen we pleisters of verband, andere soorten wondjes helen het best wanneer ze onafgedekt zijn. Korstjes ontstaan dan makkelijker. Bij zweertjes, wondvocht of pus is het verstandig om een gaasje te gebruiken in elk geval als de wond lekt. We bekijken dit per geval.
- Materialen met pus worden direct schoongemaakt met zeep en daarna met alcohol.
- Tandenborstel: wij hebben uit hygiëne overwegingen en organisatorische problemen ervoor gekozen om geen tanden te poetsen, ouders poetsen thuis met de kinderen. Twee keer per dag is voldoende op deze leeftijd.
- Voeding: Boodschappen gaan direct in de koelkast die op 5°C staat. Deze is voorzien van een thermometer zodat we op tijd kunnen zien of het te warm is. Koelkast wordt wekelijks schoongemaakt. We zetten de datum van opening op alle verpakkingen. Aangezien we ruim de tijd nemen voor de maaltijden, zetten we alles na ongeveer ¾ uur weer terug in de koeling. Bij de BSO maken we per tafel een schaalte met vlees/kaas/vega beleg zodat niet de gehele verpakking gebruikt hoeft te worden. Borstvoeding wordt bevroren aangeleverd en bewaren we bij in de koelkast bij de Krokussen. Indien het bevroren moet blijven ligt het in de vriezer in de centrale keuken, voorzien van naam en datum.
- Alle etenswaren zit in doosjes, bakjes, zakjes en potten zodat het schoon blijft. We gebruiken voor elke pot een eigen lepel of mes zodat er geen etenswaren mengen i.v.m. schimmelvorming. We schrijven de datum van openen op de verpakking. Kruiden vegen we op. Vanwege onnodige verspilling bewaren we restjes 1 dag in de koelkast. Kan het dan nog niet gebruikt worden dan gooien we het weg of geven het aan de kippen.
- Aan tafel gebruiken we borden en bestek (voor elk kind eigen) altijd schoon uit de kast of vaatwasser. Elke pot heeft eigen mes of lepel zodat etenswaren niet door elkaar gaan. Wel leren we de kinderen vanaf 3 jaar om hun eigen brood te smeren. We doen dan een beetje beleg op brood en laten hen dan zelf verder smeren. Vanaf 5 jaar laten we hen ook zelf uit de pot/kuipje het beleg zelf op hun brood doen.

- We vinden het belangrijk voor de smaakontwikkeling dat kinderen rauwkost eten zoals wortel, komkommer, tomaat, paprika en radijs (liefst uit eigen tuin): dit verwarmen we dus niet. Kauwen is goed voor de speekselklieren en de spraakontwikkeling.
- Voedselbereiding: eten en verschonen gebeurt gescheiden in een schone ruimte met schoon materiaal. We wassen eerst onze handen als we voedsel bereiden. We hebben een aparte badkamer voor Klaprozen en Korenbloemen, een aparte keuken in de hal en een kleine pantry op de groep. We hebben inmiddels professionele ovens en magnetrons op verschillende plekken om het eten in te bereiden. De warme maaltijd (kant en klaar maaltijden van Lekker en Vers) verhitten we tot 75 °C in de oven tussen 160 en 180°C (een uur in ovenschalen), een speciale thermometer geeft aan of de temperatuur bereikt is. We brengen het dan direct van uit de keuken naar de groep zodat het een beetje af kan koelen en de kinderen zich niet verbranden. We vertellen hen dat het heet is (voor ieder kind weer anders hoe zij warmte beleven) en dat even blazen belangrijk is.
- Serviesgoed en Bestek (Vaat): bij elke maaltijd worden schone bekens, borden en bestek gebruikt; gaan direct na gebruik in de afwasmachine. We leren de BSO kinderen dat ze zelf hun spullen naar de keuken kunnen brengen en restjes op hun bord kunnen afschrappen in de vuilnisbak.
- Vaatdoeken: gaan elke dag in de wasmachine, we spoelen ze na gebruik uit met warm water. Als er viezigheid mee opgedaan is of de vloer dan direct in de wasmand. We gebruiken er minimaal 3 per dag per groep.
- Beddengoed: kinderen hebben zoveel mogelijk een vast bed (zie namen bij de bedjes). Hoeslakens worden 2x per week verschoond, bij de Krokussen dagelijks gewassen. We gebruiken geen losse doeken i.v.m. verstikkingsgevaar. Kinderen in slaapzak hebben de hele week dezelfde (blijft in bed of gaat in eigen laatje). De Koeka dekens wassen we elke week. Zichtbaar vuil beddengoed wordt direct verschoond. Bij de Kastanjes worden speciale stretcher-slaapzakken gebruikt. Deze worden 2x per week gewassen en uiteraard als ze zichtbaar vuil zijn. De stretchers zelf worden 1x per maand schoongemaakt of eerder als er bijv. iemand in bed heeft geplast.
- Afval: We hebben kleine dichte afvalbakjes op de KDV groepen. De Kastanjes en Klavers hebben de vuilnisbak in de keuken boven staan Deze legen we elke dag. De grote vuilnisbak staat in de centrale keuken, waar onze huishoudelijk medewerkster Yvonne zicht op heeft. De afvalzakken gaan in de container die op het terrein van de boerderij staat. Deze grote container wordt elke week geleegd. We scheiden luiers, papier/karton en plastic afval. Bij de BSO staat de vuilnisbak naast de koelkast on de open keuken, zodat kinderen zelf iets weg kunnen gooien.
- Speelgoed: wordt elke twee weken schoongemaakt. Voor de jongsten die er veel mee in hun mond zitten gebeurt dit minimaal 1x per week. Als we zien dat iets vies is dan maken we het schoon. We desinfecteren met alcohol bij bloed, spuug e.d. We kiezen stoffen speelgoed en knuffels die in de wasmachine kunnen. We leren de kinderen dat ze vertellen dat ze naar de wc moeten en dat ze geen knuffels/speelgoed meenemen naar de wc.
- Zwembad: In de zomer hebben we zwembadjes als de temperatuur dat toelaat. Er is altijd 1 iemand die toezicht houdt en bij de zwembadjes blijft! We zorgen voor een klein badje voor de jongsten en een groter voor de ouderen die zindelijk zijn. We vullen de badjes met water uit de kraan. We verschonen het water dagelijks en zeker als er in gepoept is of als we zien dat het vies is. Ook de badjes worden na gebruik schoongemaakt en opgeruimd. We gebruiken zwemluiers voor wie niet zindelijk is. In de baden wordt niet gegeten en gedronken. We zorgen voor speelgoed dat weinig uitlokt tot drinken. We leggen vaak uit en blijven er altijd bij. Voor de BSO is er een groot zwembad met filtersysteem. Hier geldt de regel dat je zwembadjes of zwemvest om hebt zonder zwemdiploma. Ook hier is altijd toezicht en heeft 1 iemand 'zwembaddienst'.
- Dieren: Bij KinderKade zijn dieren aanwezig - we zitten bij de boerderij en de bedoeling is dat kinderen met hen in aanraking komen. De risico's willen we kleiner maken door de kinderen de omgang met dieren te leren en dat wij er steeds bij zijn tijdens bezoeken.

We gaan met de kinderen onder begeleiding naar de kippen, koeien, kalfjes en konijnen. Voeren doen we voorzichtig. Kinderen die allergisch zijn kunnen helaas niet mee naar de dieren.

Een paar poezen van de boerderij vinden de hoeveelheid kinderen leuk en laten zich graag aaien. Als het ze teveel wordt rennen ze weg. We blijven er alert op dat de kinderen hen met rust laten en voorzichtig benaderen. Soms komt er poes binnen op bezoek. Anja en Piet van de boerderij hebben 2 honden die regelmatig op bezoek komen. Soms zijn er puppy's en dat is voor veel kinderen (en groepsleiding) een feest .. Ouders met hond nemen deze mee bij het brengen of halen als ze willen. Meestal vinden de kinderen het erg leuk.

Fieke neemt om de week haar hond 2 dagen mee waardoor kinderen daarmee om leren gaan en hoe je een hond kunt benaderen. Angstige kinderen leren door Chico, die heel rustig is en heel veel van hen kan hebben, dat een hond misschien toch niet zo eng is. Inmiddels is hij goed bekend bij de kinderen en spelen ze graag met hem. Fieke let op dat het niet teveel of druk wordt voor hem. Dan zet ze Chico op het balkon of op kantoor. Veel ouders zijn blij dat Chico regelmatig in huis is vertellen ze ons. Zo leren kinderen op een gemakkelijke en natuurlijke manier met dieren omgaan. Het werkt tevens heel goed voor angstige kinderen. Overigens heeft onderzoek aangetoond dat kinderen die opgroeien met dieren minder last hebben van allergieën.

Ouders mogen hun hond meenemen met brengen en/of halen, wel graag aan de lijn vastleggen bij het hek bij de fietsenstalling. Niet iedereen is gecharmeerd van een loslopende hond.

In de tuin komen vogels en insecten voor, maar dat vinden ze vooral erg leuk. We leren hen dat vogelpoep niet om te eten is en insecten zelf kunnen lopen. We laten de bloemetjes in het weiland en de tuin staan om de bijen, hommels en vlinders aan nectar te helpen. We richten de tuinen in met zoveel mogelijk variatie aan bloemen en planten voor de insecten.

Uiteraard zorgen we ervoor dat de buitenruimte schoon en opgeruimd is als we in de tuin zijn.

- Ongedierte: vooral vliegen zijn er in de zomer erg veel. Alle ramen en deuren zijn voorzien van horren, we merken dat dit heel goed helpt om de vliegen buiten te houden. Bij de BSO hebben we een dranger op de deur gemaakt zodat deze weer dichtvalt en er minder vliegen binnen komen (en in de winterperiode minder warmte verlies). Vanwege de poezen zien we geen muizen in en om het huis. Om mieren zoveel mogelijk te weren vegen we na elke maaltijd de vloer en maken we de tafels en banken/stoelen schoon. Waar nodig dweilen we even de vloer.

Fopspenen en flessen

- Fopspenen: liggen in de eigen laatjes van de kinderen of in de koelkast met hun eigen naam erop. We laten ze niet in de mond of geklemd aan de kleding hangen. Ze zijn niet om mee te spelen en we willen voorkomen dat andere kinderen ze ook in hun mond stoppen. Dit geldt ook voor de Krokussen. Eventuele koordjes maken we zodanig kort dat ze tijdens het slapen niet om de nek kunnen. Fopspenen spoelen we eerst af onder de kraan als ze op de grond zijn gevallen, voordat we het aan een kind teruggeven of in zijn/haar laatje opbergen. De Krokussen koken ze dagelijks mee uit met de flessen. Spenen worden maandelijks gecontroleerd of ze kapot zijn en zo nodig vervangen, ouders vragen we hier ook op te letten. Reserve spenen liggen ook in de koelkast.
- Borst/Flesvoeding. Moedermelk wordt bevroren aangeleverd (zie Huisregels) voorzien van naam en datum en hier in de koelkast ontdooit. Een uur buiten de koelkast gooien we het weg. Restjes gooien we weg. Bevroren moedermelk bewaren we maximaal 3 maanden. Onbevroren moedermelk wordt binnen 24 u gebruikt en op de dag van aanleveren opgemaakt. Deze wordt niet meer ingevroren. Flessen worden dagelijks uitgekookt in de speciale uitkookbak bij de Krokussen. Voor elke voeding gebruiken we een schone fles en speen. De flesvoeding wordt direct gemaakt met gekookt water die we in thermoskan bewaren. Voedingen warmen we eenmaal op na bereiding. We bereiden flesvoeding per keer, we maken geen voorraad.

- De flessen van de kinderen worden dagelijks aan je mee teruggegeven of blijven in de kast onder het aanrecht, voorzien van de naam van je kind. Reserve spenen worden dagelijks met de flessen uitgekookt. Onze flessen zijn van Avent of Bibi welke makkelijk schoon te maken zijn. Na gebruik spoelen we ze om en koken we ze uit. Drogen: omgekeerd op een speciaal rekje of doek op het aanrecht.
- Ieder kind krijgt een schone slab, die na gebruik in de was gaat.
- Wij verzorgen de poedermelk (Hipp) en schrijven duidelijk de openingsdatum op het pak zodat we het binnen een maand op kunnen maken. De voorraad maken we niet te groot zodat de houdbaarheidsdatum niet in het gedrang komt.

Ziekte

Wanneer een van de medewerkers ziek is, komt zij niet naar KinderKade. We vinden het prettiger als iedereen kan werken met volledige inzet en als je ziek bent dan gaat dat niet. Maar ook in verband met de hygiëne en overdracht van ziektekiemen willen wij dat als iemand ziek is thuisblijft. Wanneer er sprake is van verkoudheid, hoofdpijn, of lichte griep dan kun je gewoon werken, wel letten we daarbij extra op onze handhygiëne.

Ons beleid ten aanzien van zieke kinderen staat beschreven in ons Ziekteprotocol en in onze Huisregels.

Medische handelingen zullen nooit zomaar worden uitgevoerd en geneesmiddelen worden niet zomaar verstrekt. Dit gaat altijd op verzoek van ouders (via een medicijnenverklaring) met duidelijke uitleg over hoe, wat en wanneer er moet gebeuren. We denken hierbij aan bijvoorbeeld hoestdrank, antibioticum, inhaleer/puf apparaatje, oogpleister. Dit ligt dan in de bovenkast bij de pantry op de groep, waar de kinderen niet bij kunnen. Waar nodig gaat het in de koelkast met duidelijk de naam erop.

Voor de BSO kunnen de medicijnen in een hoog keukenkastje of plank opgeborgen worden.

2) Binnenmilieu

Het spreekt voor zich dat als we zien dat iets vies is wij dit schoonmaken. Er wordt niet gewacht tot de schoonmaker komt of een ander het opmerkt!

De schoonmaakwerkzaamheden zullen plaatsvinden op het moment dat er geen kinderen aanwezig zijn op de groep behalve het meubilair na de maaltijd, daar zijn de kinderen bij. Zij vinden het ook leuk om mee te helpen en krijgen dan ook een vaatdoekje, die ze daarna in de wasmand doen. Zo ook met speelgoed schoonmaken, wie wil mag meehelpen. Dit geldt ook voor de BSO.

- Groepsruimtes: Het luchtcirculatiesysteem zorgt voor een constante zuivere luchtkwaliteit. We houden dit in de gaten met speciale meetapparatuur bij de Krokussen. We seinen elkaar in als de tuindeur open gezet moet worden. We streven er naar dat elke groep een CO2 melder heeft. Het systeem wordt minimaal 1x per jaar schoongemaakt (contract via Anja en Piet van de boerderij). Voordat de kinderen 's morgens komen zetten we de deuren even tegen elkaar open om door te waaien, omdat 's nachts het systeem uitstaat vanwege energieverbruik en geluidsoverlast. Ventilatioerosters in het systeemplafond houden we vrij en maken we schoon als we zien dat ze vies zijn. Ramen staan zoveel mogelijk open voor frisse lucht, mits de temperatuur dit toelaat. Zie ook ons Protocol Hitte voor de zomerperiode.
- Rook: Het is in ons gehele dagverblijf **verboden te roken**. We gebruiken geen wierook, gel, kaarsen of waxinelichtjes.
- We vegen, dweilen of stofzuigen elke dag, dus echt stoffig zal het hier niet zijn. We vinden het belangrijk dat kinderen mee kunnen helpen en dat ze leren dat schoonmaken en opruimen erbij horen.
- We ventileren niet extra tijdens bedden verschonen, stofzuigen, vegen en bewegingsspeel. Er staat sowieso altijd een raampje open of de tuindeur op een kier. Bij warmte staat de deur helemaal open (dan staat de thermostaat uit vanwege energieverbruik).
- Elke ruimte heeft een thermostaat die we instellen op ca. 19 °C. Op schommelingen in temperatuur wordt gelet. Alle slaapkamers houden we op maximaal 17 °C ook bij de baby's i.v.m. Wiegedood.

- Hitte: Wordt het boven de 25 graden dan zetten we alle deuren tegen elkaar open. Gedurende de nacht kunnen indien nodig de ramen open staan. Voor de koeling zijn er airco's op elke groep. Zie hiervoor ook ons **Protocol Hitte**.
- De luchtvochtigheid wordt ook gemeten en in de gaten gehouden op maximaal 60 %. Zo nodig ventileren we extra. Eventuele lekkages worden gerepareerd.
- Gif: We hebben geen spuitbussen, muizengif, wasbenzine, afbijtmiddel, lijm, terpentijn of chemicaliën in huis. Verf en lijm voor de kinderen is op waterbasis, geurvrij en kindvriendelijk/veilig. Alleen in de volwassen toilet in de hal in het hoofdgebouw is een wc-blokje. Kinderen zijn hier over het algemeen niet of onder begeleiding.
- We hebben geen open vuur maar elektrische/inductie kookplaat bij de Kastanjes en Klavers (boven). De centrale keuken heeft een gasfornuis. Daarboven hangt een afzuigkap om de kook/baklucht af te voeren, welke we aanzetten als we het fornuis gebruiken. Ook kan er een raam open in de keuken. De Kastanjes/Klavers keuken heeft wel een afzuigkap, maar geen afvoer naar buiten. Deze gebruiken we daarom niet, ook omdat de rookmelder vlakbij de kookplaat is geplaatst. Wel zetten we een raam open in de keuken tijdens het koken/bakken.
- Installatie van C.V. is boven in het hoofdgebouw, achter een deur die op slot gaat. Bij de BSO zijn 4 gaskachels, deze worden heet en we leren de kinderen om er af te blijven.
- Geluid: Soms is er lawaai buiten, maar dat is veelal kortdurend – en vaak nog interessant voor de kinderen ook: vliegtuig, helikopter, brommer, grasmaaier, muziek, vuilnisman, paard, vrachtwagen, tractoren, ziekenauto, brandweer, politie et cetera. De Klimop en Kamperfoelie hebben geluidsisolatie-platen, waardoor het aangenamer is om in te werken en er minder geluidsoverlast is.
- Allergieën en schoonmaak: We kiezen planten in de tuin die minimaal reacties veroorzaken. We wassen regelmatig de knuffels, verkleedkleden, kussens, hoezen etc. (zie schema's op de groep).
Na sluitingstijd komt de schoonmaker en tijdens slaaptijd dweilt de groepsleiding als dat nodig is vanwege de warme maaltijd. We vegen, dweilen en/of stofzuigen dagelijks. Schoonmaakmiddelen zijn hoog opgeborgen in het afgesloten washok. Beddengoed is van katoen en de matrassen van anti-allergeen materiaal. We kiezen ervoor om geen sterk geurende bloemen en geen (harige) planten en droogbloemen in huis te hebben. De meeste groepen hebben speciaal uitgezochte luchtzuiverende plantjes op de groep. We gebruiken schoolbord krijt binnen op de krijtmuur om aankondigingen op te zetten. Buiten gebruiken we stoepkrijt en kan er op de schoolborden met krijt gewerkt worden. Knutselwerken die niet mee naar huis gaan of bij ons opgehangen worden, gooien we na 2 weken weg.

De was

De wasmand staat in de verschoonruimte en wordt elke dag naar de wasmachine gebracht (meestal 2x per dag). Deze wordt aangezet zodra hij vol is. Bij de Krokussen wordt de was bij de commode verzameld en een aantal keren per dag naar het washok gebracht. Bij de Kastanjes en Klavers staat een klein wasmandje dat in het CV-hok gezet wordt. Dit geldt ook voor de Klimop en Kamperfoelie, einde dag gaat de wasmand naar het centrale washok. De was wordt dagelijks gedaan, met uitzondering van de knuffels (per 2 weken) en verkleedkleden (per maand). Koeka-dekens worden wekelijks gewassen. Hoeslakens 2 x per week (bij de Krokussen dagelijks). Slaapzakken bij Kastanjes 2x per week. Zie hiervoor ook het schoonmaakrooster en de afvinklijsten op de groepen.

Wij wassen het wasgoed op de volgende temperaturen:

- Washanden, handdoeken, slabbers, vaatdoeken, dweilen e.d.: 60 °C (dagelijks programma)
- Beddengoed: 60 °C (dagelijks programma)
- Dekens: 40 °C (dagelijks programma)
- Knuffels, verkleedkleden e.d.: 30 °C (fijne was programma)

- Met bloed, ontlasting of spuug bevlekte kleding/textiel/ beddengoed: 60 °C (lang programma)
- Overalls: 60 °C (dagelijks programma)

Afwas

Vieze vaat wordt in elke keuken in de afwasmachine gezet. Zodra deze vol is zetten we hem aan. De afwasborstels voor de kleine tussendoor afwasjes worden regelmatig vervangen. Alle vuilnisbakken worden elke dag geleegd.

Schoonmaakmiddelen

De schoonmaakmiddelen worden hoog op de plank opgeborgen in het washok en cv-hok. De deur gaat op slot als je er klaar bent, sleutel hangt aan het haakje op de deurpost. Bij de BSO zit een kind-sluiting op het keukenkastje.

Schoenen

Iedereen (ouders, kinderen, groepsleiding, bezoek) doet buitenschoenen uit of je kiest dat je schoenhoesjes gebruikt. We lopen op sloffen, sokken, binnen-schoenen of blote voeten, ieder kiest waar zij zich prettig bij voelt.

3) Buitenmilieu

- Tuin/buitenruimte: KinderKade staat in de landelijke omgeving van Muiden met veel groen en wat verkeer op de Noordpolderweg. Volgens metingen is de luchtkwaliteit matig: <https://www.atlasleefomgeving.nl/meer-weten/lucht>
- We hebben planten in de tuin, deze zijn niet giftig en allergeen arm. We onderhouden deze met de kinderen, vooral het zaaien van de bloemen in het voorjaar vinden ze geweldig. We hebben ook gras. Piet en Anja maaien wekelijks, zodat de zaden weinig kans krijgen om te rijpen. Onkruid verwijderen we regelmatig, ook samen met de kinderen. Prikkende en stekelige planten (c.q. onkruid) halen we weg.
- Zandbakken: zijn voorzien van netten zodat er geen dieren in kunnen. Na een zandbakavontuur wast iedereen de handen om te voorkomen dat overal zand terecht komt in huis en op het eten. Viezigheid halen we eruit en zand scheppen we ruim uit we als er in gepoept is. We eten en drinken niet in de zandbak.
- Teken: We zitten niet bij het bos of struikgebied, waardoor er veel minder kans is op teken. Wanneer we wel naar bos of struiken gaan dan zorgen we dat kinderen beschermende kleding aan hebben, d.w.z. lange broeken die je in de sokken stopt. We vragen je om thuis ook te controleren. Wanneer een kind gebeten wordt door een teek dan verwijderen we deze zo snel mogelijk met een tekenpincet. Daarna desinfecteren we het wondje. We bellen je dan en vragen om de huisarts te laten kijken wat er nog nodig is om te doen. Vanaf mei tot eind augustus is de tekenactiviteit het hoogst. Zie ook www.tekenradar.nl en www.stopdeteek.nl
- Wespen, hommels en bijen: om deze niet aan te trekken eten we zelden buiten (soms wat hartigs, rauwkost of soms een ijsje) en drinken we vooral veel water of lauwe thee. Plakkerige handen wassen we direct bij de buitenkranen of met washanden. Bijen en Hommels steken alleen als je ze vastpakt – als zij klem komen te zitten dus. Ze zitten ook vaak op de klavers in het gras, zodat we de kinderen veelal waterschoentjes/slippers aan laten doen in de zomer. Geef deze mee als je blijft! Bij de BSO is dit eigen, vrije keuze. Wespen reageren over het algemeen alleen in augustus/september agressief vanwege voedselgebrek. Juist in deze periode komen ze op zoet af. En ze steken als je naar ze slaat. We leren kinderen dat je insecten met rust laat. Maar ook hoe je met insecten om kunt gaan en op ze reageren zodat ze er niet bang voor hoeven zijn en/of niet gestoken worden. We hebben een speciaal uitzuig-setje om de angel en het gif te verwijderen mocht het toch gebeuren. Alle deuren en ramen zijn voorzien van horren.
- Zon: We hebben weinig middelen om schaduw te maken vanwege de hoeveelheid wind die stevast waait over het weiland. We vragen jullie om zonnehoedjes of petjes mee

te nemen en 's morgens in te smeren met liefst factor 50, dan is er al een beschermend laagje. Op school wordt niet ingesmeerd dus zeer aan te bevelen om je kind 's ochtend in te smeren. Hoogzomer bij hitte blijven we meestal binnen – ook BSO- (zeker tussen 12 en 15 u dat is gewoonlijk ook lunch en slaaptijd). We weten uit ervaring dat de kinderen dat prettiger vinden dan de extreme warmte. We smeren de kinderen vanaf april elke paar uur in met zonnebrandcrème, liefst factor 50 (ook als ze in de schaduw blijven zoals baby's tot 1 jaar). We zorgen voor extra water/drinken als het warm is. Zie hiervoor ook ons **Protocol Hitte**.

- Tijdens koud weer spelen we kort buiten en zorgen we dat we veel rennen (met allerlei spelletjes die dat bevorderen) en voetballen/skippyballen bijv. De kinderen kleden zich dik aan. Kruipe kinderen blijven even buiten in een skipak of dikke kleding van thuis. De BSO kan veelal zelf bepalen wanneer ze het te koud krijgen en daar hun kleding op aanpassen.
- We gebruiken geen bestrijdingsmiddelen in de tuin en er is naar ons weten geen sprake van bodemverontreiniging.

4) (niet) medisch handelen: zie hiervoor ons Protocol Ziekte.

5) Agrarische opvang

- Dieren: we zitten in de buurt van koeien, kippen, honden, poezen en hebben konijnen in de tuin. Dat is ook onze opzet en concept van KinderKade. We zijn ons ervan bewust dat met zoveel dieren om ons heen de kans aanwezig is dat er iets kan gebeuren. Die risico's willen we kleiner maken door de kinderen de omgang met dieren te leren en dat wij er steeds bij zijn tijdens bezoeken. We gaan met de kinderen onder begeleiding naar de kippen, koeien en konijnen. Voeren doen we voorzichtig. Kinderen die allergisch zijn kunnen helaas niet mee naar de dieren.
- Naar de dieren gaan is een activiteit: we nemen dan ook geen knuffels, speelgoed, spenen mee naar de dierverspreiden. We eten en drinken niet bij de dieren.
- Na bezoek (aaien/voeren) aan de dieren wassen we allemaal goed onze handen.
- De BSO-kinderen dragen soms overalls, de KDV-kinderen niet i.v.m. de tijd die dit kost. Wel krijgt **iedereen** laarzen aan ook groepsleiding. Deze worden buiten bij het rek aan en uit gedaan. De overalls worden na gebruik gewassen.
- Kalfjes staan in een aparte stal. De BSO-kinderen gaan vaker op bezoek dan de KDV-kinderen. De kalfjes-stal ligt namelijk **op** het terrein van de boerderij waar de tractoren rijden. We bezoeken geen zieke dieren. Pasgeboren kalfjes kunnen we bezoeken na overleg/toestemming van Piet en Anja.
- Mestopslag regelen Piet en Anja en bevindt zich op hun terrein. Kinderen kunnen er niet bij. Kinderen vervoeren geen mest. Ook niet van de konijnen. Wel komen ze konijnenkeutels tegen als ze in de ren zijn (vandaar laarzen aan). We leren hen om er niet mee te spelen. Hooi, brokjes en groenten geven vinden de meeste kinderen erg leuk. Gezamenlijk maken we wekelijks de konijnenhokken schoon. Kinderen die willen kunnen meehelpen. We wassen goed onze handen daarna.
- De koeien en kippen komen niet in onze tuin. Hun stallen worden schoongemaakt door Piet en Anja.
- Drink- en voerbakken voor de koeien staan in de stal waar kinderen niet bij kunnen. Bij de kippen is het juist de bedoeling dat de kinderen voer kunnen geven en eitjes zoeken. Ze vinden dit erg leuk. Ook hier heeft iedereen laarzen aan. Bij de konijnen mogen ze brokjes, groenten en hooi geven. Water zit in flesjes.
- De regel is: **Altijd laarzen aan bij dierenbezoek en handen wassen nadien !!**
- We nuttigen geen rauwe melk en/of rauwe eieren van de boerderij.
- Wat te doen als een kind gebeten of gekrabbd wordt: wij zien het ook als een les/leerpunt voor kinderen. Koeien bijten niet, kunnen wel hard zuigen of likken. Geeft meer schrik dan letsel. Kippen pikken, maar dat is meestal meer schrik voor kinderen dan dat er letsel is. Mocht er wel wat gebeuren dan bellen we je om te vragen of je aan de huisarts wilt vragen of er meer zorg nodig is dan wij gedaan hebben. Konijnen, honden en poezen kunnen krabben en/of bijten, maar doordat wij

er bij zijn kunnen we zien wat er gebeurt en vaak op tijd ingrijpen. Dieren doen dat niet zomaar, meestal hebben ze al signalen gegeven die voor kinderen nog moeilijk te lezen zijn. Het is aan ons hen daarop te wijzen en op tijd in te grijpen.